

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԱՐՄԵՆԻԱ

Ամսոյ 27րդ տարեշրջանի (1911 սեպտեմբեր-1912 յուլիս) բաժնի գինն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 0 ֆրանկ, ԿԱՆԻՍԻ և Ամսական բաժնորդագինն է 2 ֆրանկ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 ֆր. : Նամակ կամ դրամ զրկել այս հասցէով.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Arménia
MARSEILLE (France)

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
ԹԻՒՆ

1911 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 4 ԴՆ.
(Հ. Յ. Սեպտեմբեր 21)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, Եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ ժամանակին կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Գործարար չէ վերագործունել հրատարակուած ձեռագիրները: Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Մանուցումն 1 միջակայքը 1 սանդղակարժէ. 1 քաղաքը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17.

ԲԱՅՈՒԱԾ Է
ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
“ԱՐՄԵՆԻԱ”
ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ
(1911 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 1912 ՅՈՒԼԻՍ)

Ամսոյ 27րդ տարեշրջանի (1911 սեպտեմբեր-1912 յուլիս) բաժնորդագինն է 20 ֆրանկ (4 տողար ամբողջական կամ 7 ռուբլ և 50 կպի. ռուսական) ամէն տեղի համար, ի բաց առեալ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի, որ կը զրկուի կէս բաժնորդագինով, այսինքն ամբողջ տարեշրջանին համար 10 ֆրանկ բաժնորդագինով: Կարելի է բաժնորդագրուիլ նաեւ քանի՜ ամսի համար որ ուղուի, ամսական 2 ֆրանկ (40 սէնտ = 75 կպի.) հաշուելով, կամ 1 ֆրանկ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար:

Յայտնի է արդէն թէ անոնք որ «Արմենիայի Օժանդակ» արձանագրուած են մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնադրին համեմատ, իրաւունք կունենան Արմենիա ստանալու, քանի՜ անձի համար որ ուղեն, իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ զրուելով և կէս բաժնորդագինով, այսինքն ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանկով կամ ամսական 1 ֆրով: Կարելի է նաեւ Օժանդակի նշանակած բաժնորդի հասցէին ուղղակի զրկել թերթը, 12½ ֆր. (2½ տլր.) բաժնորդագինով:

«ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ

Արմենիայի Ա տարեշրջանի թիւերն որոնք բոլորովին սպառած են, շատերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ. Փորթուկալեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են այս Յոշարարի մէջ որ ութամսական է: 124 երեսներէ կը բաղկանայ, Գինն է 1 ֆր. 40 սանդղակ:

Տարածելու համար մէկ անգամէն 10 օրինակ գնողին կը զրկենք 10 օրինակը, ապահովագրուած ծրարով 10 ֆրանկի փոխարէն:

Դիմել Արմենիայի խմբագրութեան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի հարստահարութիւններին խնդիրը. — Նամակ ամբիկալի Միացեալ-Նահանգներէն (Ուեկոյ Հոպքըն). — Անգլիայի վեցապետներին Հնդկաստան երթալը. — Իտալիայի զարոյցական ծախքերը Ափրիկեան Տրիպոլիի համար. — Պարսկաստան. — Նոր ստացուած հրատարակութիւններ. — Բանասիրական (Պանդուխտ քրոջ). — Մանուցումներ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Թիւրքիայի Հայերի Այգալին ժողովը վերջապէս սեպտ. 9/22ին մեծամասնութեամբ (74 երեսփոխաններ ի ներկայութեամբ) նիստ ունեցու և Հայաստանի հարստահարութիւններին խնդիրը վիճարանութեան ենթարկելով իր որոշում տուաւ:

Մուշի երեսփոխան Գեղամ Տ. Կ. ըրապետեան մի քանի մանրամասնութիւններ հաղորդեց Հայաստանի մէջ եղած հարստահարութիւններին զանազան կերպերին վրայ և աւելցուց թէ անոնց առաջն առնելու համար նոյն իսկ պէտք է լիա նոր օրէնքի մը հրատարակութեան. բաւական է որ եղած օրէնքները գործադրելու բարեօժարութիւն ցոյց տայ կառավարութիւնը:

Վառաձայնուհ Մանուկեան խօսեցաւ Առեւտրային զրուակին և Այգավարչութիւններին այս խնդրի համար պատրաստած Տեղեկագիրներին վրայ և յայտնեց թէ իրեն տրամադրանք տրամադրեց որ ազգային քննադատութեան մէջ համար: «Որոշ քաղաքականութիւն, որոշ քաղաքական դաւանանք պէտք է ունենանք, ըսաւ. մեր մէջ հայ քաղաքական կուսակցութիւններն են որ ունին իրենց քաղաքական դաւանանքը: Ժամանակ է որ ամէնքս ալ կ'ամ անոնցմէ մէկուն մէջ մտնենք կամ մենք նորը կազմենք: Առանց քաղաքական դաւանանքի մեր ձայնը չլսուի: Պիտէ նաեւ որ մեր ազգը կը դատարարուի ինքզինքն ալ պաշտպանելու, որ կը

ստեղծէ Շաքէներ, փոխանակ շատ մը բռնարարութիւններ ենթարկուող խնդրուկ կիներին: Միացեալ զաւաթ ալ իր կարգին. միայն թէ պէտք է աւելի լաւ մշակել և ատու ալ մեր գաղափար պաշտպանել:»

Հայեակ խորհրդեան ըսաւ թէ «Հին ռեժիմի ատեն յեղափոխութեան դրօշը բարձր բռնող և իր հարիւր հաղարաւոր զոհերով Օսմ. Սահմանագրութեան ճանքան բացող հաղթէ որ այսօր արդարութիւն կը գոռայ և կը զլացուի այդ իրեն: Ատոր դարձան յեղափոխականներին համար մէկ է. յեղափոխութեան դրօշին տակ հաւաքել ամբողջ ազգը: Եւ այդ յեղափոխութեան շնորհիւն է որ այսօր այսպէս համարձակ կը խօսիմ այս բեմէն, առանց ձեւաւարտութեան: Հայ ազգը, հայ յեղափոխականը գիտէ սակայն պահել իր պաշարները թիւնն ալ և օրինական ճանապարհներով գիմել: Թէ և իրողութիւններն երբեք այնքան յուսահատական են որ գլխի պտոյտ կուտան և մեղի կը դրդեն յեղափոխական ճանքան բռնել նորէն, սակայն նորէն չենք կորսնցներ մեր պաշարները: Թիւնը և օրինական ելքի մը, օրինական ճանապարհի վերջին փորձերը կրննք: Ուրեմն կառավարելով խորհրդարանական յանձնախումբ մը կազմել այդ մտքով Յիշատակագիր մը կազմելու օրինական ճանքով վերջին փորձ մ'ալ ընելու:»

Դաւիթ Տէր Մոխեսեան սկսաւ քննադատել հայ քաղաքական կուսակցութիւնները և պախարակել անոնց անցեալ յեղափոխական գործունէութիւնը, բայց երբ Երեսփոխաններ և ժողովին ատենապետը Տիար Հրանտ Ասատուր դիտողութիւն ըրին թէ ինքնէն կը չեղի, սկըսաւ քննադատել Վարչութեան ներկայացուցած ծրագիրը, իրեն սկըսեալ պիտի ոճով գրել Յիշատակագիրը որ կառավարութիւնն ինք ալ ցանկալի գտնէ մեր ուղածների գործողութիւնը որովհետեւ մենք չենք կրնար

իրեն ստիպել մեր ուղածը գործադրելու:»

Յ. Շահրիկեան ըսաւ թէ Բ. Դուռը կուզէ այսօր օրինականացնել հին ռեժիմին օրով օրէնքէն դուրս ձգուած հայութեան իրաւարկութիւնը. պէտք է մաքաւիլ այդ մտայնութեան դէմ: Ներքին գործերի նախարարը մեղ կը պատասխանէ թէ «մի՛ պահանջէք որ զոպինք աւաղաները, քիւրտերը կրննք ձեզ կը կոտորեն:» Մինչև որ այս մտայնութիւնը չփոխուի, ո՛չ մէկ բան կը փոխուի մեզ համար, ո՛չ հողային հարց կը լուծուի, ո՛չ ալ բարեկարգութիւն կը լինի: Պէտք է Բ. Դուռն ներքին օսմանեան քաղաքացիական հաւասարութեան և իրաւունքների մտայնութիւնը:

Ա. Վառաձայն յիշեցնելով նոր կատարուած ոճիւնները և ոճարգործների քաջալերելով, ըսաւ թէ պէտք է հարցնենք կառավարութեան թէ ինչ պիտի ընէ այս սպառնալից դրութեան դէմ, բացատրութիւն պահանջենք ներքին գործերի նախարար խալի պէյէն թէ մենք Հայերս տուրք տալու և կոտորուելու միայն սահմանուած ժողովուրդ մենք թէ իրաւունք ալ ունինք պաշտպանուելու: Մեր պահանջներ օրինաւոր ճանապարհով ներկայացնենք վերջին անգամ մ'ալ կառավարութեան և եթէ չուզէ գործադրել, դիմենք Օսմ. Խորհրդարանին և եթէ սա ալ չուզէ մեզ, այն ատեն կը թողունք հայ ժողովրդին որ ինք ընէ իր ուղածը:

Վահան Փափաղեան ըսաւ Այգավարչութեան կողմէն թէ «Օսմ. Սահմանագրութեան հոշակումէն ի վեր Պատրիարքարանի շատ մը զիմուածներէն հաղիւ քանի մը հատին դոհացում տրուած էր, իսկ այժմ ոչ մէկ զիմուածի գոհացում կը տրուի: Վերջին անգամ երբ Տեղապահ Բ. Դուռը երթալով զիմուած բաւ վարչական Հազգը փաշին, սա պատասխանելու էր թէ «Փառիղի մէջ անգամ ոճիւններ կը գործուին և սպառնացեր էր որ եթէ շատ պնդեն, Բիւր-

տերն ոտքի կենն են և կոտորած կը պատահի: Կիսով չափ յուսահատած ենք, բայց կը համաձայնինք վերջին փորձ մ'ալ, վերջին գերագոյն դիմում մ'ալ ընել: Ժողովիս մէջ եղած թեւ չափութիւններէն օգտուելով կը լրացնենք Յիշատակագիրը և կը խնդրենք նաև որ ժողովդ արտօնէ մեզ որ իր անդամներէն մէկ քանի ձեռնհաս և աղքեցիկ անձեր մեզի հետ ունենանք այս դիմումը կառավարութեան ըրած ատեն:»

Վ. Փափագեան իր կողմէ առաջարկեց նաև որ այս խնդիրները վրայ ընդարձակ տեղեկագիրներ հրատարակուին թիւրքերէն և ֆրանսերէն լեզուներով, թէ՛ թիւրք լաւագոյն մտաւորականութեան և թէ եւրոպայի հանրային կարծիքը յուսաբանելու համար:

Ուրիշ մի քանի երեսփոխաններ ալ խօսեցան և 4 բանաձեւեր ներկայացուեցան որոնք ի վերջոյ միացուելով, հետեւեալ բանաձեւը սրողեցաւ ժողովին միաձայն հաւանութեամբը.

Ժողովս Օսմ. Խորհրդարանին մատուցանելի յիշատակագրի մասին ատենապետաց ղիւանին 12 Մայիս 1909 թուականի տեղեկագիրը, ինչպէս եւ ազգ. վարչութեան կողմէ բերուած յիշատակագրի առաջարկներու ամփոփումը նկատողութեան առնելով, յետ վիճաբանութեան կորոշե.

1. — Առայժմ յետմզկել Օսմ. Խորհրդարանին ըլլալիք դիմումը, մինչեւ որ ազգ. վարչութիւնը ջլայտարարէ թէ իր կողմէ Օսմ. կառավարութեան մօտ կատարուած դիմումները վերջնական ապարդիւն մնացած են:

2. — Յանձնարարել ազգ. վարչութեան, ատենապետաց ղիւանի տեղեկագրին եւ իր կողմէ ներկայացուած առաջարկներու ամփոփման եւ այդ առթիւ Ազգ. Ժողովին մէջ յայտնուած տեսութեանց հիման վրայ, նոր եւ ազգուղիմում մը կատարել օսմանեան կառավարութեան մօտ, իրագործել տալու համար ազգին անյետմզկելի պահանջները, որպէս զի վերջ դրուի հայաբնակ նա հանգեցնու մեզ շարունակուող անապահովութեան եւ հարստահարութեանց:

Ն Ա Մ Ա Կ

ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԻԱՑԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԷՆ

Ուէսթ Հօպօքըն, Ն. Ճ. 11 սեպտ.

Մ. Փորթուզալեանի յորեկեանը

Ինչպէս ուրիշ տեղեր նոյնպէս և այստեղ Արմենիայի հրատարակութեան 25ամեայ և Մկրտիչ փորթուզալեանի հանրային գործունէութեան 40ամեայ կրկնակ յորեկեանի տօնահանդէսը կատարուեցաւ երէկ, տեղւոյս Մ. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ, փառաւոր և արժանավայել յաջողութեամբ, և անգամ մը գէթ հայրենասէր Յորեկեանի 40 տարիներ առաջ գրած բանաստեղծութեան մարգարէութեան երևոյթ մը տրուաւ: Այսօր Ուէսթ Հօպօքընի Հայութիւնը իրաւամբ և ցնծութեամբ կ'ողջունէ վտարանգիւն, կրկնելով անոր գրածը:

Վտարանգիւ, քե՛ս դառն եմ այդ օրեր, Օր մ'ալ տեսնես նպատակիդ եւ հասեր. Ազատութեան յաղթանակը քո ձեռքիդ, Վարդ եւ շուշան պսակ պճնել զան ճակտիդ:

Ազատութեան դու անձնուր, Գաղափարդ է յաղթանակեր:

Եւ ահա այդ գաղափարի յաղթանակին շուրջ 400է աւելի խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էին այսօր, իրենց կաթոգին սիրոյ և խորին յարգանաց հաւատարմութեան պատկազով վտարանգիւի ալեւոր ճակտին:

Հակառակ շաքաթէ մ'ի վեր մըլած օդին, այսօր պարզ, գեղեցիկ ու տօթագին էր. բնութիւնն ալ կարծես իւր կողմէն կ'աշխատէր յաջողութեանը նպաստել:

Թոքելեանի տօնը սարքուած էր տեղւոյս ութը կազմակերպութիւններու կողմէն զրկուած ներկայացուցիչներու կարգադիր Յանձնախումբէ մը: Հանդէսը բացուեցաւ նախագահող Հայր սուրբի (Արժ. Պօղոս Ծ. Վ. Շահնազարեան) մարթանքով ու մարթնագով, զոր Հայր սուրբն ինքնին երգեց, ժողովուրդն յոտկայս ունկնդրելով: Ապա Արժ. Հայր Սուրբը բանախօսելով հակիրճ կերպով վեր հանեց Տիար Մկրտիչ փորթուզալեանի ներկարգրի բարոյական տեսակետն ունեցած բարձրութիւնը և ամփոփեց իւր բանախօսութիւնը յորեկեանի հեղինակած մէկ բանաստեղծութեան սոյն վերջին տողին վրայ. « Իմացէ՛ք, Միութեան մէջն է մեր զօրութիւն »:

Իր խօսքեր ծափահարութիւններով ընդունուեցան:

Իրեն յաջորդեց կարգադիր յանձնախումբի և միանգամայն հանդէսի ատենապետ, Տիար Գրիգոր Գաբրիէլեան, բնիկ Ակնեցի, ուսեալ և զարգացեալ առևտրական մը, տեղւոյս Հայ բողոքականաց պարծանք եղող անդամ մը: Իւր խօսածի նիւթն էր « Հանդէսի նպատակը »:

Թարգելի ատենախօսը Գաբրիէլեան ներուն յատուկ ճարտասանութեամբ զրուստելով և մատնանշելով յորեկեանի բազմակողմանի ծառայութիւններն Օսմանեան հայրենիքին և ի մասնաւորի Հայ ազգին ու Հայաստանին, ամփոփեց իւր բանախօսութիւնը, ցոյց տալով թէ հանդիսի նպատակն է զնահատել անվճար հայրենասէր զինուորի ծառայութիւնները բարոյապէս ու նիւթապէս: Թարգելի ատենախօսի խօսածները յաճախ ծափահարութիւններով ընդմիջուեցան: Իրեն հետևեցան իւր Տիկինն, իւր եղբոր դուստրը և իրենց բարեկամներն տիկին մը մի անուշ երգով, որը երգեցին յանպատաստեց և անակնկալ կարծես ուղեով ատենախօսի անուշ խօսքերուն վրայ քաղցրութիւն մ'ալ իրենցմէ աւելցնել: Ժողովուրդի ծափահարութիւնները կը ցուցնէին ոգևորութեան հետզհետէ աճիւր:

Աստ՝ իբր միջանկեալ աւելցնեմ որ Ուէսթ Հօպօքընի Հայ գաղութի չորս հինգերորդը կը բաղկանայ

Տիգրանակերտցիներէ, որոնք ինքնին կամ իրենց հայրեր տեսած ու լըսած են Պ. Փորթուզալեանը 1876 թուականին, երբ Տիգրանակերտէն անցնելով կերթար դէպի Վան, և անոր անձնուէր գործունէութեանը իմօտոյ ծանօթ էր մասնաւոր Տիգրանակերտցւոց անուանի հայկաբան, պերճախօս և իրենց վերածնութեան կարապետն պատուելի թովմաս Զավղաւթեան, որ սոյն հանդէսի ատենախօսներէն մին պիտի ըլլար անչուշտ. բայց, ի ցաւամէ, նուս սրտին, իւր առկա տաղանթը փոխուելով, իրեն փոխան բնական վրայերէ. իւր փայլուն աշակերտներէ մին, նոյնպէս Տիգրանակերտցի Տիար Ստեփան Արիփուհարեան, որ իւր ուսուցչին արժանավայել պերճախօսութեամբ և իւր հայրենակիցներուն աւելի հասկանալի ոճով մը ատենախօսեց, իւր խօսածներն առ հասարակ կարճ ու կտրուկ, ազգու և ուղղակի նպատակին յանգող նախադասութիւններ էին, որոնք յաճախ ծափահարուեցան հանդիսականներէն: Վերջացուց իւր ատենախօսութիւնը այսպիսի խօսքով մը. « Բաւ չէ գնահատել այնպիսի անձնուէր հայրենասէր մը իւր մահուընէն վերջ գերեզմանին վրայ մահարձան կանգնելով, ալ պէտք է աւելի ի կենդանութեան զնահատել բարոյապէս և նիւթապէս »:

Եւ ջերմ ծափահարութեանց մէջ բեմէն հեռացաւ:

Ասոր յաջորդեց արտասանութիւն մը յորեկեանի բանաստեղծութիւններէն, « Արտասուք կուսին », զոր գեղեցիկ կերպով արտասանեց և հիանալի կերպով պատկերացուց Օրիորդ Անի Ուկերչեան, որ նոյնպէս ջերմ ծափահարութիւններով զնահատուեցաւ:

Իրեն յաջորդեց Շիքակոյի համալսարանէն և տեղւոյն Հայ բողոքականաց հովիւ Պատ. Տիգրէսեան, որ բարեպատեհ առիթով մը, նշանուելու համար, տեղս կը գտնուէր և որմէ ուղած էր օգտուել Յանձնախումբը, հրաւիրելով զինք ատենախօսելու: Նոր նշանուած պատուելին գեղեցիկ և աղքու ատենախօսութիւն մ'ըրաւ. « Իւր անձնական ապաւորութիւնները » նիւթ ընտրելով. նա յաճախ համեմեց իւր խօսուածքը օրինակներով Ամերիկեան կեանքէն:

Ապա Տիար Ստեփան Արիփուհարեան, նախօրօք կարգադրութեան մը համեմատ, կարգաց Տիար Ակնուհիւի Հայրենիքի մէջ հրատարակած « Հանրային ես » վերնագրով յօդուածը, որը յստկապէս այս յորեկեանի առթով գրած էր յարգելի յօդուածագիրը:

Իրմէ վերջ՝ Տիկիններ Գաբրիէլեան, Դր. Աւետիսեան և Պ. Ռ. Թոքելեան պատկերացուցին յարգելի յորեկեանի նկարագիրը, անձնուէրութիւն, հայրենասիրութիւն և անվճարութիւն, երգելով իւր բանաստեղծութիւններէն զուրկ գործոցի, « Հառաչանք Արմենուհոյն ի Հայաստան », վերջին երեք համարները: Այդ բանաստեղծութեան աղքու

խօսքերուն, յուզիչ եղանակին և երգչուհեաց ընտիր երգելուն հանդէպ՝ ժողովրդի յուզմունքը անզուսպ դարձաւ և որոտընդոստ ծափահարութիւններով փոխարինեց:

Այժմ կարգը օրուան մասնաւոր ատենախօսներուն էր. որոնցմէ մին, փաստաբան Տիար Մ. Սըվաղը, Պատ. Թոքէն հրաւիրուած էր խօսելու վերջնականներուն կողմէ և թէև խոստացած էր գալ, բայց վերջին պահուն պատահած արգելքով մը իւր ցաւակցութեան հետ զրկւած էր քանի մը տողեր ժողովին կարգացուելու համար, որով նա կը շնչէր Պ. Մ. Փորթուզալեանի գործունէութիւնը իբր յեղսփոխական նախադասութեան, նորա ծառայութիւնը համարալիւթեան խնդրոյն մէջ և անոր տիպար անձնուէրութիւնը: Միւսն էր Տիար Զատիկ Մարթիկեան, Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ, որ ընտիր բանախօսութեամբ մը ցոյց տուաւ յորեկեաններու տօնուիլը քաղաքակիրթ ազգերուն և մեր Ռուսահայ եղբարց մէջ. բացատրեց թէ ինչու մեծ անձերու արձանները կը կանգնուին ժողովրդական նուիրատուութիւններով: Թեոյ թուեց Պ. Փորթուզալեանի գնահատուելու պատճառները:

Տ. Զ. Մարթիկեանի ատենախօսութեան վերջ որ ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ, հանգանակութիւն մը բացուեցաւ և գրէթէ 20 րոպէի մէջ 160 տալէրի գումար մը գոյացաւ: Եթէ նկատի առնենք Ուէսթ Հօպօքընի Հայ գաղութի աղքատ կացութիւնը և միևնոյն ժամանակ 2 եկեղեցի, մէկ դպրոց և տասն և մէկ զանազան բարեկատակ ընկերութիւններ անուցանելու պարտաւորուած ըլլալը, այն ատեն կ'ըմբռնենք որ 160 տալէրը 1.600 տալէրի ալ արժէք ունի, մասնաւոր որ նա տուաւ ի սրտէ և ցնծութեամբ ինչպէս կը տեսնուի իր այն բանաձեւն ալ, որ միաձայնութեամբ քուէակուեցաւ: Ուէսթ Հօպօքընի Հայ ժողովուրդին հայրենասէր փորթութեան վրայ տածած սիրոյ մէկ ապացոյցն ալ երևան եկաւ այն կէտին որ եկեղեցին հեղձուցել լինելու չափ տաք էր և այդ հանգամանքին մէջ իսկ ոչ ոք դուրս ելաւ մինչև ժողովին փակուիլը. ամէն դէմք անկեղծ ըզձանք կ'արտայայտէր յորեկեանի մասին և անոր բանաստեղծութիւնները լսելու: Կարժէ յիշել նաև որ Յանձնախումբը խելացի տնօրինութիւն մ'ալ ըրած էր Ամերիկեան ձևով ընդհանրացնելու յորեկեանի ժողովրդականութիւնը. տնօր լուսանկարը յորեկեանին իբր յիշատակ մի թանկագին քառագոյն գեղանկարով ծախու հանեց հանդէսէն վերջ ամենաշինին գնով մը տարածելու համար ժողովրդեան մէջ և ամէն հանդիսական անկէ գնեց իբր յիշատակ: Գեղանկարը պատրաստած էր ազնուաբար նորատի Թարութիւն Մարգարէան և արժէք անոր աշխատութիւնը աւելի քան 350 ֆրանք: Եւ երեկոյեան 6ն անցած էր

երբ ժողովուրդը մեկնեցաւ սրահէն պարտականութիւն մը կատարած ըլլալու անուշ գոհունակութիւնովը. տանելով իւր հետ հայրենասէր փոքր թուգականի յիշատակ-նկարին հետ և անոր կենսագրականը, զոր յանձնախումբը տպել տուած էր, և անգաղար մը մընկելով անոր մէջ բանաստեղծութեան վերջին տողերը. «Նպատակիս հասնի՛մ միայն, թող զիս հանեն կախաղան, կախաղանէն ալ խեղդուող ձայնս պիտի կոչէ Հայ... առ... տան»:

որոյ խօսքէն թէ եղանակէն, երգչուհիներու անուշ ձայնէն թէ լաւ երգելէն, թերեւ ընդունին միանգամայն՝ համարած կը թուէին ամենքը:

Կարգադիր Թանձնախումբն ևս գոհ ու քաջախելութեամբ պիտի շարունակէ իւր ջանքերը, գումարը 200 տալէրի հասցնելու համար:

ԱԿԱՆԱՑՆՍ

Յոբէլեանական հանգիսի

Երկայ եղող նուիրատուաց ցանկը

Տ. և Յ. Մարգարէան եղբայրք 25 տոնարար, Պ. Ռ. Թորոսեան 15, Տիկին Պ. Ռ. Թորոսեան 1, Գրիգոր Գաբրիէլեան 10, Տիկին Գր. Գաբրիէլեան 1, Թուխման Ասկերիշեան 10, Յակոբ Գաբրիէլեան 10, Տօթ. Յ. Թօփչաճեան, Տիար և Տիկին Տօնապետ Հովսեփեան, Սարգիս Մահմարեան, Յակոբ Համարեան և Մարտիրոս Նալբանդեան Յակոբ տղ., Տիկին Նիկի. Գաբրիէլեան 3 տղ. և 25 սէնդ, Երեմ Խալաֆ, Ստեփան Արիփոսեան, Վաղարշակ Երիվանեան, Լեոն Տէրիմէն ճեան, Կարապետ Գաւապանճեան, Գէորգ Տիւրկէլեան, Յակոբ Զատուրեան, Հայկ Զօրպանճեան, Հայկազ Սարաճեան, Թովմաս Զօրաֆանճեան 2 տղան տղ., Տիկին Ներ Կատար Մարթնապեան, Յ. Մուրաթեան, Մարիամ Նալպանդեան, Արուսեակ Պօլաճեան, Օրիորդ Սօֆի Մ. Ասկերիշեան և Օրիորդ թագապեան 1 տղան տղ., Նիկողոս Դէլոյեան, Դաւիթ ԴԷԼ լոյեան, Կարապետ Մատենցեան, Նշան Մատենցեան, Գէորգ Տիւրկէլեան, Գրիգոր Մահմարեան, Գրիգոր Տէր Գէորգեան, Պօլոս Մ. Վ. Շահնազարեան, Կարապետ Մուրաթեան, Գառնիկ Փուլմանեան, Աւետիս Գաբրիէլեան, Խոյն Ալեքանդրեան, Արամ Ալեքանդրեան, Մանուկ Քօլէեան, Միսաք Պէրաճեան, Թովմաս Սմարեան, Զատիկ Մարթիկեան, Յարութիւն Պօլաճեան, Տիգրան Պօլաճեան, Տիգրան Վարդանեան, Տիգրան Միտանեան, Տիգրան Տէպաղեան, Գառնիկ Թրփոսեան, Յովհաննէս Ասլանեան, Ասլան Երիվանեան, Յակոբ Մալխասեան և Մարտիրոս Միքայէլեան 1 տղան տղ., 7 Ոմեներ 1 տղան տղ., Սիւրայի մը 1 տղ., Ոմե և Օրիորդ Աղաւնի Փէհրիզեան 50 տղան տղ., Օրիորդ Փէհրիզեանի ձեռքով ուրիշէ մը 50 սէնդ և Տիկին մը 25 սէնդ: Գումար 162 տղ. և 75 սէնդ.:

ԱՆԳԼԻԱԻ ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐԻՆ
ՀՆԴԻԿԱՍՏԱՆ ԵՐԹԱԼԸ

Անգլիայի թագաւորն ու թագուհին Հնդկաստան երթալու համար Բոր. Սայիտ պիտի հասնին նոյեմբեր 20ին: Նաւատորմիղը 24 ժամ միայն այնտեղ պիտի մնայ ածուխ առնելու համար: Խըտիվը Բոր-Սայիտ պիտի երթայ Անգլիայի վեհապետներն ընդունելու:

Լուր կայ նաև թէ անոնց Միջեր-

կրական ծովէն անցած միջոցին իրաւ թագաւորը պիտի դիմաւորէ իր ամբողջ նաւատորմով: Երկու թագաւորներն տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ Նսրուրի և Մէսինաի միջև:

Պարսկաստանի և Հնդկաստանի Հայերի Առաջնորդ Գեոր. Սահակ Արքեպ. Այվատեան, իր գլխավոր համեմատ, հրաւիրուած է ներկայանալ Ճորճ Ե. թագաւորին կալաթաթ մէջ:

ԻՏԱԼԻԱԻ ԻՐՔ ՊԱՏԵՐԱՅՐԸ

Իտալիայի արտաքին գործերի նախարար Մարքիզ տի Սան-Ճիովաննո սեպտեմբերի 26էն 27ի գիշերը Կ. պօլսի իտալական գործակա տար տը Մարգինօն հեռագրով վերջնա գիր մը զրկեց Բ. Դրան յանձնուելու համար, որի իմաստին ամփոփումը հետեւեալն էր.

«Երկար տարիններէ ի վեր իրաւ լիան անգագար Բ. Դրան ուշադրութիւնը հրաւիրած է այն անկարգ վիճակին վրայ ուր լքուած են Տրիպօլիսեան երկիրն ու Սիրէնաիզը որոնք պէտք է վերջապէս օգտուին հիւսիսային Ափրիկէի միւս մասերին մէջ գործադրուած յառաջդիմութիւններէն: Քաղաքակրթութեան այդ պահանջին մէջ առաջնակարգ կենսական շահ մ'ունի իտալիան որ, ըզհետեւ իր ծովագրեայ երկիրներ Տրիպօլիսի և Սիրէնաիզի շատ մօտ կը գտնուին:

«Չնայելով որ իտալական կառավարութիւնն այս վերջին ժամանակներ իր ակալցութիւն նուիրած է միշտ թիւրք կառավարութեան զանազան քաղաքական խնդիրներին մէջ, թիւրք կառավարութիւնը յաճախ թշնամութիւն մը ցոյց տուած է մինչև այժմ իտալական ունե օրինաւոր ձեռնարկի դէմ Տրիպօլիսի և Սիրէնաիզի մէջ և վերջին ժամին եղած է առաջարկել իտալական կառավարութեան թէ կը յօժարի համաձայնութեան մը գալ տնտեսական ամէն զինողութիւններ ընելու, բաւական է որ գոյութիւն ունեցող զաւնագիրներն ինչպէս և թիւրքի տարածապատուութեան և գերագոյն շահերին հակառակ չլինին: Բայց իտալական կառավարութիւնն այլ ևս այս ժամին ի վիճակի չհամարիր զինք այդպիսի բանակցութիւններ սկսելու, որոնց անօգուտ լինելը անցեալին վորձառութիւնը ապացուցած է և ապագային համար ալ ոչ միայն եւրոպականութիւն մը չընծայեր, այլ և կնճիւղներ և վեճերի մնայուն պատճառ մը կրնայ դառնալ:

«Առկէ զատ, իտալական կառավարութիւնը Տրիպօլիսի և Սիրէնաիզի մէջ իր ունեցած հիւպատոսական գործակալներէն տեղեկութիւններ կը ստանայ թէ այդ տեղերի վիճակը շատ ծանր և վտանգաւոր դարձած է որովհետեւ թիւրք սպայներն և տեղական իշխանութիւնները յայտնապէս կը զրգոնեն տեղացիներէ մօլեռանդութիւնը օտարազգիներէն դէմ: Օսմանեան պատերազ-

մական փոխադրանքներ Տրիպօլիս զրկուին ալ աւելի պիտի սաստկանան այդ գրգռութիւնը ինչպէս որ ասկէ առաջ ծանուցագրով մը դիտել տուած էինք օսմ. կառավարութեան:

«Հետեւապէս իտալական կառավարութիւնն իր արժանապատուութիւն և իր շահեր պաշտպանելու ստիպուած տեսնելով զինք, որոնց ձեռնարկել Տրիպօլիսի և Սիրէնաիզի զինուորական գրաւման, և կը սպասէ որ կայսերական կառավարութիւնն անոր համեմատ հրամաններ տայ որ իր տեղական օսմանեան ներկայացուցիչներ ունեն ընդդիմութիւն չընեն: Ի վերջոյ երկու կառավարութիւններն իրենց մէջ կը համաձայնին այդ գրաւման արգելիքն եղող կացութիւնը վերջնականապէս կանոնաւորելու համար: Եթէ այն գրութեան Բ. Դրան յանձնուելէն մինչև 24 ժամ կըտրուկ պատասխան մը չտրուի, իտալական կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի այդ գրաւումը իրականացնելու միջոցներն անմիջապէս գործադրել:

Դրածկագիր հեռագրով զրկուած այս վերջնագիրը ուշ հասնելով իտալական գործակա տարին, սեպտ. 28ի հինգշաբթի կէսօրէն յետոյ ժամ 2 1/2ին կըրցաւ յանձնել Բ. Դրան: Մեծ վեզիր Հագգը փաշան ահաբեկած դիմեց իսկոյն սուլդանին և պարտին մէջ անմիջապէս գումարուեցաւ նախարարական խորհուրդը: Սուլթանը ունկնդրութեան ընդունեց գերմանական դեսպանը, անոր խորհուրդներէն ալ օգտուելու համար, որոնք սակայն ապարդիւն եղան:

Հռոմի օսմ. դեսպանութեան գործակա տարը սեպտ. 29ի առաւօտ ժամը 10 1/2ին իտալիայի արտաքին գործերի նախարարին յանձնեց Բ. Դրան պատասխանագիրը որ օսմ. նոր ըժմիմին 3 տարիէ ի վեր իտալիայի նկատմամբ ունեցած վարմունքը կը չքմեղացնէր, յայտարարելով թէ միշտ բարեկամական եղած է, և կը խոստանար Տրիպօլիսի և Սիրէնաիզի մէջ իտալիայի տնտեսական շահերի տարածման համար ապահովութիւններ տալ, միայն թէ հողային գրաւում չլինի:

Իտալական կառավարութիւնն այդ պատասխան անբաւական համարելով, պատերազմը հրատարակուած է իտալիայի և թիւրքի միջև սեպտ. 20ի ուրբաթ օր կէսօրէն յետոյ ժամ 2 1/2ին:

Իտալական կառավարութիւնը օսմ. գործակա տար Մէյֆէտտին պէյին անցաթուղթը տուաւ և յատուկ կառախումբ մը անոր տրամադրութեան տակ դրաւ անմիջապէս մեկնելու համար Հռոմէն: Իր դեսպանական գործակա տարն ալ կանչեց Կ. պօլսէն:

Իտալական նաւատորմիղը ծովի կողմէն պաշարեց Տրիպօլիսը և Սիրէնաիզի նաւահանգիստ Պէնկա, զին և առաջարկեց տեղական իշխանութիւններին որ անձնատուր լինին:

— Վարչապետ Հագգը փաշա հրաժարական տուաւ: Սուլթանը Երեւանի նախագահ Քիւլիւք Սա. յիտ փաշան վարչապետ նշանակեց: Արտաքին գործերի նախարար եղած է Քեամիլ փաշան: Մահմուտ Շէվքէթ փաշան կը մնայ իր պաշտօնի վրայ:

— Իտալական «Բէնէնա Մարկէրիդա» չորեքուրէն Մէրսինայի առջև թիւրքերէն գրաւուած լինելու լուրը հիշէ եղեր: Շօգենաւր Ալեքսանդրիա հասած է սեպտ. 28ին:

— Թիւրքիա մնացած իտալացիներն պաշտպանութիւնն ու հիւպատոսական գործերի կարգադրութիւնը յանձնուած է գերմանական հիւպատոսներին: Իտալիայի մէջ գլխաւոր թիւրքապատակներ շահերի պաշտպանութիւնը յանձն առնել և մեծերի կալ: Միացեալ-Նախագիծերի կառավարութիւնը:

— Իտալական նաւատորմիղը թընդանօթի բռնեց, Բրէվէզաի (ալպանական նաւահանգիստ) մօտ, 2 թիւրք թօրփլանաւոր որոցմէ մին հազիւ յաջողեցաւ փախչել Բրէվէզա, իսկ միւսը ընկղմեցաւ:

Թիւրքական երկու ուրիշ թօրփլանաւոր ալ որոնք իտալական շոգենաւր մը Գորֆուէն դուրս ելնելը կը լրտեսեն եղեր զայն գերի բռնելու համար, իտալական «Վիգոր Բիզանի» և «Լուպարտիա» յածանաւորներն թընդանօթի բռնուելով ընկղմուել են, Բրէվէզաի հիւսիսակողմէն մի քանի հազարամէդր հեռու ալպանական Մ'որգոնի նաւահանգըստին մէջ: Իտալական մարտանաւերը թիւրքական ուրիշ մի քանի նաւեր ալ ընկղմած կամ գերի բռնուած են:

— Իտալական նաւատորմիղը Կիւրակի իրիկուն սկսեց է բռնակոծել Տրիպօլիսի ամրոցները, խնայելով քաղաքին: Թիւրք գործերը քաղաքէն ելնելով լեռները քաշուել են: Իտալացիները ցամաք իջել և կառավարական գօնազին վրայ պարզել են իտալական դրօշը:

ԻՏԱԼԻԱԻ ԳՊՈՅՆԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՐԸ
ԱՓՐԻԿ. ՏՐԻՊՈԼԻՍԻ ՀԱՄԱՐ

Իտալիա որ աչք տնկած էր Ափրիկեան Տրիպօլիս, Թիւրքիայի ալք ընդարձակ և կարեւոր նահանգին, և զայն կը նկատէր արգէն իր ժառանգական բաժիններէ մին, տարեկան 400.000 Փրանքի չափ ծախք կընէր այնտեղ իր բացած զպրօցների համար:

Իտալիան ունի Ափրիկեան Տրիպօլիսի մէջ

1. Առևտրական վարժարան մը, որի համար կը ծախսէ տարին 22.000 Փրանք:

2. Նախակրթական վարժարան մը մանչերի համար, տարեկան 25.000 Փր. ծախքով:

3. Նախակրթական վարժարան մը աղջիկների համար, տարեկան ծախք 13.000 Փր.:

Վերոգրեալ գումարներին վրայ պէտք է աւելցնել նաև շէնքերի վարձքերը, աշակերտներին ձրիապէս տրուած դրպրոցական պիտոյքների, ծառայողների եւ անակնկալների ծախքերը որոնց համար

գումարը կը հասնի տարեկան 100.000 ֆր.ի:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Թափախելն կը հեռագրեն սեպտ. 28ին. «Երեւան» էլ Տաուլէ Թափախելի շորս կողմէն յարձակեցաւ անոր վրայ. ֆիսայինները քաջութեամբ դիմադրեցին. կռիւը դադարեցաւ երեկոյին, առանց արդիւնք մը: Նենայու: Երեւանի ձիաւորներն որոնք յոյն օր դրաւ ինչ Երեւանի արտադրանքը, թողուցին հեռացան անկէ և քաջութեամբ Բարսիլէի, իրենց նախկին գործի մէջ: Երկու կողմին ալ կորուստները չա՛ն չնչին են: »

— Թէհրանէն պաշտօնական աղբիւրէ հաղորդուած է «Յիւսէֆօօրէր Զայթուկ» լրագրին թէ հինգշաբթի օր (սեպտ. 28) երկու մեծ կռիւներ եղան Երեւանի մէջ, Տաուլէ խանի զօրքերը բնաջինջ եղան և Սալար էտ Տաուլէ-լէն Մուվինէքէն յետ մղուեց և Համասանի վրայ. կորսնցուցեր է 8 թիւղանօթ, բոլոր կարասիները, պատերազմական գնացքը, ռազմաթիւրքը և շատ մը հրացաններ: 300 սպանուած և վիրաւոր կայ:

Էմիր էտ Նաւա և Էմիր էլ Աֆշարն որոնք Սալար էտ Տաուլէի հետ միացած էին, զայն առանձին թողնել և գնացել են եղեր Համասան:

ՆՈՐ ՍՍԱՅՈՒՄԻ ԶԵՄԱՐԱՆԻՑԻՆԵՐ

Բժիշկ Սիմեոն Եան-Նազարեանց. վ. Ե. ԶԱՓ. Ի. ԻԶԳԻՐԵԱՆԸ. (Պատկերով): Էլէքտրաշարժ ապարան Ս. Աւետիքեանի, Մոսկու, 1910: Գին 20 կոպէկ:

Հրատարակութիւն Բժ. Ս. Եան-Նազարեանցի No. 5: Կրտսեղ Տեր-Միքայէլեանց. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊԱՊԱՊԱՍ ՏԵՐ-ՄԸ ԿԼԻՆԻԿԱՆ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԵՐ: Կաթողիկոսական քննութիւններէ անտիւ: (Պատկերով): Մոսկու: Տը պազըթ. Բարսիլէի գրքանի: 1911: Գին 25 կպի.:

Այս երկու հրատարակութիւնները ստանալու համար պէտք է դիմել այս հասցէին. Dr. S. Schahnazaroff. Armianski per. 7, MOSCOU (Russie):

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆ ԲՐՈՋՈՒ

Բ. Մին

Բո՛ր, Արեւելի հեղու գեփիւնէն մղուած օտար ափուքներու վրայ թափեցար. բայց աչքերդ կարօտազին կը փնտռէին կապտաւր փոփոխի ծովուն ու երկնքին, իտէալը՝ երաւզող հոգիին:

Ու գիտե՛ս, քոյր, հեռու հայրենիքէ՛ս՝ խաղաղութիւնը ուրախութեամբ ունկնդրեց պանդուխտ մատաղ սիրտս:

Ուզեցի մտիկ ընել քեզ. ուզեցի որ միշտ մօտս ըլլայիր. բայց ըսիր ինձի. «Մացառի մը վրայ թաղող ծիծեռնակը իր ճամբան ունի չարունակե, լիք:»

Ընկերացայ քեզի հոն՝ ուրկէ ազատօրէն սուրալէ պիտի նշմարէի. պիտի նշմարէի սուրալէ՝ արհամարհելով զիչերն ու իր ուրուականները:

Բայց, քոյր, արգելեցիր ինձ քու մեկնումը տեսնալ ու դուն վարանտ քայլերու նահանջը զիտեցիր:

Գլուխս կ'այրէր ու աներկոյթ բն:

Դի մը ծանրութիւնը կը ճնշէր մարմինս:

Օ՛հ, արգեօք որքա՛ն լացեր...:

... Բարի ճանապարհ, պանդուխտ ծիծեռնակ. միտքս պիտի հետեւի քեզի ու հոգիս պիտի հսկէ վրադ որքան ատեն Ֆրանսայի անուշ երկինքը տեսնաս չլիւռդ վրայ:

Մեկնած գիշերդ քեզ կը մտածէի ու մտածումս կը խռովէր զիս... ո՛հ քոյր, կը դողամ քեզի համար... հոն ՈՎԿԵԱՆԷ կ'ոռնայ:

ՆՈՒՄԱ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հայաստանի գաւառներէն երբեմն նորագոյն երիտասարդներ Ֆրանսա գալով Մանչեսթր-Լիվրքուլի ճամբով կուգան Ամերիկա երթալ ընտանեօք. սակայն իրենց ձեռք ամուսնութեան վկայագիր չունենալուն դժուարութեանց կը հանգչին Լիվրքուլի մէջ և կը դիմեն Առաջնորդարանիս ու թախանձանօք վկայագիր կը խնդրեն: Նոյնպէս ու մանք պսակուելու առթիւ կը ներկայանան՝ առանց իրենց տուրքութիւնն հաստատող վկայագրի:

Ներկայիս կը ծանուցուի թէ Առաջնորդարանս անձանօթ ազգայնոյ մը չկրնար վկայագիր տալ. և թէ անհրաժեշտ հարկ է որ Եւրոպա և ասկէ Ամերիկա անցնող գաւառացի ազգայնք իրենց ամուսնացեալ կամ ամուրի լինելն հաստատող պաշտօնական վկայագիր ունենան ի ձեռին, ի հարկին չհանդիպելու համար դժուարութեանց:

Այս առթիւ կը յանձնարարեմք մեր թեմական Աթ. քահանայից որ առանց կանխաւ Առաջնորդարանէս հրաման ստանալու պակ չկատարեն, և եթէ անմիջական հարկի ներքեւ ստիպուին պակել մանաւանդ Ամերիկա ճամբորդողները (ի հարկէ խըստիւ քննելով նախապէս և հաստատելով արգելի պատճառ մը չգտնուիլ), պէտք է պակել յետոյ փութան ծանուցանել Առաջնորդարանիս և պակելալներուն յանձնեն ամուսնութեան վկայագիր, որպէս զի չհանգչալին անակնկալ դժուարութեանց իրենց ուղևորութեան մէջ:

19 սեպտ. 1911

Մանչեսթր

ԿՅԻՐ

Առաջնորդութեան

Հայր Եւրոպայի

Կը խնդրուի Ամերիկայի ազգային թերթերու պատ. խմբագիրներէն՝ ներկայս արտասպել իրենց թերթերու մէջ եթէ կը հաճին:

ՆՈՅՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

SETH. J. MESROVP. History of the Armenians in India (From the earliest times at the present day).

5 fr. 50

Բակուրաւ. Կիպրոս կղզի (Ա. Ա. Խարհադրական և պատմական տեսութիւն. Բ. Հայ գաղթականութիւն.) 1 ֆր. 25

ԺԳ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԽՈՐԱՆՈՎ)

ՅՐԱՆՍԵՐԵՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԵՊԻՏԻՓ ՓԱՐՈՒԹԱՆԵԱՆ

1894

1 ֆրանկ և 40 սանթիմ.

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի:

(Պարակաստանի Հայերին համար 1 ֆրանկ է.)

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894)

ՅՈՐԱԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւորութեան դարադարձին առթիւ 1894 թուականին հրատարակուած այս միաւալ-դիրքով և լուսատիպ (phototypique) չքեղ պատկերի մեծութիւնն է 50×35 հարիւրորդամէթր և տպուած է 70×45 հարիւրորդամէթր քարտոնի (carton) վրայ այլ և այլ բնագործ մէջտեղը դրուած է հայ լրագրութեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն ՔՏՆՅ. Եմաւոնեանի, պատկերը և բուրտիքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով հրատարակուող բոլոր լրագիրները, անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետները պատկերներով:

Գինն է 4 ֆրանք ճանապարհաժախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարսկաստանի համար 2 ֆրանք և 50 սանթիմ.

Գայեփեալեան Հ. Գ. — Պատմութիւն Հայ լրագրութեան իսկզբանէ մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա. 1794-1860: Մէկ լուսատիպ պատկերով: Գինն է ճանապարհաժախքով մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սնթմ.:

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛ գիրքը կարելի է ստանալ Արմենիաի խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ շրկելով:

ԱԶԱՏ ԱՄԱՐՏ

Օրաթերք

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Կ. Պոլիս.....	75 դրուշ	40 դրուշ
Գաւառները...	100 »	50 »
Ամերիկա.....	6 տուրք	3 տուրք
Աւրիւ երկրներ	30 ֆրանք	15 ֆր.

Գաւառի բաժանորդները ձրի կը ստանան նաև Երաթաթերթը-Աղտտամարտը:

Երաթաթերթ «Աղտտամարտ» ի տեսնելն բաժանորդագրութիւն

Կ. Պոլիս	տարեկան	20 դրուշ
Գաւառները	»	25 »
Արտասահման	»	6 ֆր.

Օրաթերթ «Աղտտամարտ» ի արտասահման ուղարկի բաժանորդներուն 5 ֆրանք:

Հասցէ՝ Rédaction du journal AZA-TAMART.

Constantinople (Turquie):

ԲԱՉՄԱՎԷՊ

Ազգային, բանասիրական, գրական

և գիտական ամսաթերք

Բաժանորդ կարելի է գրուել ո՛ր ամսէն որ կուզուի: Բաժնեգրին է տարեկան ֆր. 10, վեցամսեայ ֆր. 5, եռամսեայ ֆր. 2.50: Իւրաքանչիւր թիւ կարժէ ֆր. 1: Հասցէ՝

Rédaction de la revue «Basmavep». St. Lazare VENISE (Italie):

Է. Ալկնոնի. — ԴէՊի երկիր.

Յիշատակ պանդուխտ հայերին No. 17 հրատարակութիւն «Հայրենիք» լրագրի 1911 Պոսթընի Գին 10 սէնթ (50 սանթիմ). Ստանալու համար դիմել «Հայրենիք» ի խմբագրութեան (7 Bennet st., Boston Mass., U. S. America). (Հաւագոյն թղթի վրայ և մաքուր տպագրութեամբ 32 երես. ներէ բաղկացեալ տետրակ մ'է որ կը պարունակէ Տ. Է. Ալկնոնիի ծանօթ ոգևորիչ գրչի արդիւնքն եղող 4 ընտիր յօդուածներ որոնց ընթերցումը թէ՛ գրական ճաշակ և թէ՛ հայրենասիրի զգայուն սիրտ ունեցողներին մեծ հաճոյք կը պատճառէ. Այդ յօդուածները վերնագիրներն են «Դէպի երկիր», «Ղարիբ հայերին», «Պանդուխտ հայերին» և «Երազ խօսքեր», չորսն ալ սրտառու և ուշադրաւ կ'որդ պանդուխտ հայերին ուղևորած, իրենց հայրենիք վերադառալու և զայն շէնցնելու համար.)

POLITICAL PERSECUTION. Armenian prisoners of the Caucasus (A page of the czar's persecution) by E. AKNOUNI Author of «The Wounds of the Caucasus», «On the Battle», etc. New York (Ալկնոնիի պատրաստած այս անգլիերէն գիրքը որ տեղեկութիւններ կուտայ կովկասի մէջ հայերի ձերբակալութիւններին վրայ, կարելի է ստանալ Պոսթընի «Հայրենիք» լրագրէն որի հասցէն վերեւ նշանակուած է.)

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՆ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԵՆ ԱԻՆՈՒԱՅ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՂԱԶԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբաւարարական մի հայր իւր ապականուած վարքաբարքով որչա՞փ շարժանքի պատճառ դարձած է և վերջէ վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է աշխարհէ: Գին 1 ֆրանք:

Բաւաւսի հրատարակած գիրքերը մեզ մօտ կը ծախուին Մարսելի մէջ միևնոյն գիններով ինչ որ Բարիքի մէջ «Բանասէր» ի խմբագրատունը:

ՅՈՐԵՆ-ՊԵՐՏԻՐ

Տ. ՓԱՐՈՒԹԱՆԵԱՆ

Տ. ՓԱՐՈՒԹԱՆԵԱՆ

Հայերէն տպարան Մ. Փարթուպեանի Le Gérant: François CARRIERE Marseille. — Imprimerie du Midi